

Lýsigögn:

Lýðfræði fyrirtækja

0. Skráningaratriði fyrir viðfangsefni

0.1 Heiti

- Virk fyrirtæki;
- Fyrirtæki sem hófu starfsemi árið t og voru virk árin t+1, t+3 og t+5;
- Fyrirtæki sem hættu starfsemi;
- Fyrirtæki í örum vexti;
- Lýðfræðilegir stuðlar (%).

0.2 Efnisflokkur

Lýðfræði fyrirtækja

0.3 Umsjón, stofnun, heild, sérfræðingur o.s.frv.

Hagstofa Íslands

Fyrirtækjatölfræði

Alina Kerul

Alina.Kerul@hagstofa.is

Sími 5281267

0.4 Tilgangur og aðdragandi

Lýðfræði fyrirtækja (e. Business Demography Statistics) er ætlað að gera nákvæma greiningu fyrirtækjapýðis og gefa mynd af meginlegum og eigindlegum þáttum ýmissa hópa fyrirtækja og þróun þeirra yfir lengra tímabil.

Lýðfræði fyrirtækja heldur utan um gögn um fjölda fyrirtækja og starfsemi þeirra, rekstrartekjur og fjölda starfsmanna sundurliðað eftir atvinnugreinum og stærðarflokkum launþega.

Tölfræðin er unnin eftir forskrift í reglugerð Evrópusambandsins nr. 295/2008 um hagskýrslur um skipulag fyrirtækja (e. Structural Business Statistics).

<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/icelandic/i32008R0295.pdf>

0.5 Notendur og notkunarsvið

Helstu notendur eru opinberir aðilar, alþjóðastofnanir, fyrirtæki, fjölmiðlar, hagsmunasamtök og almenningur sem nota gögnin í margvíslegum tilgangi, t.a.m. við efnahags- og markaðsrannsóknir.

Tölum um fjölda fyrirtækja, launþega, starfsmanna og rekstrartekjur er ætlað að gefa mynd af þróun atvinnulífs til lengri tíma í einstökum atvinnugreinum.

Við birtingu nýrra talna eru eldri tölur endurskoðaðar. Sjá nánar í kafla 3, Áreiðanleiki og Öryggismörk.

0.6 Heimildir

Framkvæmd byggir á:

- Yfirlitin byggja að mestu á skattframtölum rekstraraðila (RSK 1.04) og rekstrarskýrslum einstaklinga (RSK 4.11), fyrirtækjaskrá Hagstofu Íslands og staðgreiðsluskrá.
- Staðgreiðslugögn koma frá Ríkisskattstjóra en öllum þeim sem teljast launagreiðendur samkvæmt lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, þ.e. sem inna af hendi eða reikna greiðslur sem teljast vera laun, ber að útfylla og skila sundurliðun launatekna mánaðarlega til ríkisskattstjóra.

0.7 Lagalegur grundvöllur fyrir hagskýrslugerð

Framkvæmd byggir á:

- Reglugerð Evrópusambandsins nr. 295/2008 um hagskýrslur um skipulag fyrirtækja.
<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/icelandic/i32008R0295.pdf>
- Samkvæmt lögum um Hagstofu Íslands (163/2007) skal birta tölfraðilegar upplýsingar um landshagi Íslands. Einn liður í því er að birta hagtölur um rekstraraðila.
<http://www.althingi.is/lagas/nuna/2007163.html>

0.8 Svarbyrði við innsöfnun

Engin. Gögn koma rafrænt frá Ríkisskattstjóra.

0.9 Ákvæði vegna EES og ESB

Tölfraðin er unnin eftir forskrift í reglugerð Evrópusambandsins nr. 295/2008 um hagskýrslur um skipulag fyrirtækja

<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/icelandic/i32008R0295.pdf>

1. Efni

1.1 Efnislýsing

Lýðfræði fyrirtækja er sett fram fyrir allar atvinnugreinar viðskiptahagkerfisins utan fjármála- og váttryggingastarfsemi.

Yfirlitið inniheldur tölur um fjölda fyrirtækja hjá virkum fyrirtækjum, fyrirtækjum sem hófu eða hættu starfsemi, fyrirtækjum sem eru enn með starfsemi og fyrirtækjum í örum vexti aftur til ársins 2008.

Um er að ræða árstölur um fjölda fyrirtækja og starfsmanna, rekstrartekjur og hlutfallslegar stærðir, sundurliðaðar eftir atvinnugreinum og stærðarflokkum.

1.2 Tölfræðileg hugtök

ÍSAT2008 er íslensk atvinnugreinaflokkun sem byggir á atvinnugreinaflokkun Evrópusambandsins (NACE, 2. endursk.) sem gildir í öllum löndum Evrópska efnahagssvæðisins. ÍSAT2008 er fimm stafa flokkunarkerfi og eru fyrstu fjórir stafirnir eins og í NACE, 2. endursk. Nákvæma lýsingu á einstökum flokkum má finna á:

<https://www.hagstofa.is/utgafur/nanar-um-utgafu?id=54698>

Atvinnugreinar: Fyrirtæki eru flokkuð eftir aðalatvinnugrein þeirra, skv. ÍSAT2008. Launþegar og starfsmenn eru flokkaðir eftir aðalatvinnugrein fyrirtækis.

Atvinnugreinaflokkar: Hér eru birtar hagtölur fyrir nokkra atvinnugreinaflokka sem Eurostat, hagstofa Evrópusambandsins, hefur skilgreint. Dæmi um þannig flokk er „einkennandi greinar ferðaþjónustu.“ Með því að nota flokka sem alþjóðastofnanir hafa skilgreint er hægt að skoða sambærileg gögn fyrir önnur lönd og bera saman milli landa.

Hér að neðan má sjá flokkun atvinnugreina:

- Eftirfarandi ÍSAT-bálgar og deildir tilheyra **viðskiptahagkerfinu utan fjármála- og váttryggingastarfsemi (ÍSAT nr. 03-63, 68-82, 95-96):**
  - 03 Fiskveiðar og fiskeldi
  - B Námuþróttur og vinnsla hráefna úr jörðu
  - C Framleiðsla
  - D Rafmagns-, gas- og hitaveitur
  - E Vatnsveita, fráveita, meðhöndlun úrgangs og afmengun
  - F Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð
  - G Heild- og smásöluverslun, viðgerðir á vélknúnum ökutækjum
  - H Flutningar og geymsla
  - I Rekstur gististaða og veitingarekstur
  - J Upplýsingar og fjarskipti
  - L Fasteignaviðskipti
  - M Sérfræðileg, vísindaleg og tæknileg starfsemi
  - N Leigustarfsemi og ýmis sérhæfð þjónusta
  - 95 Viðgerðir á tölum og hlutum til einka- og heimilisnota
  - 96 Önnur þjónustustarfsemi
- **Sjávarútvegur (ÍSAT nr. 031, 102)**
- **Veitinga- og gistipjónusta (ÍSAT nr. 551-553, 561, 563)**
- **Framleiðsla, án fiskvinnslu (ÍSAT nr. 101, 103-109, 11-33)**
- **Matvælaframleiðsla, án fiskvinnslu (ÍSAT nr. 101, 103-108)**
- **Tölvutengd þjónusta (ÍSAT nr. 582, 62, 631)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Hugbúnaðarútgáfa (ÍSAT nr. 582)
  - Þjónustustarfsemi á sviði upplýsingatækni (ÍSAT nr. 62)
  - Gagnavinnsla, hýsing og tengd starfsemi, vefgáttir (ÍSAT nr. 631)
- **Rafmagns-, gas-, hitaveitur (ÍSAT nr. 35)**

- **Vatnsveita, fráveita, meðhöndlun úrgangs og afmengun (ÍSAT nr. 36-39)**
- **Byggingarstarfsemi, mannvirkjagerð, námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu (ÍSAT nr. 05-09, 41-43)**
- **Heild- og smásöluverslun, viðgerði á vélknúnum ökutækjum (ÍSAT nr. 45-47)**
- **Meðal- og hátækniframleiðsla (ÍSAT nr. 20, 254, 26-30, 325)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Framleiðsla á efnum og efnavörum (ÍSAT nr. 20)
  - Vopna- og skotfæraframleiðsla (ÍSAT nr. 254)
  - Framleiðsla á tölvu-, rafeinda- og optískum vörum (ÍSAT nr. 26)
  - Framleiðsla á rafbúnaði og heimilistækjum (ÍSAT nr. 27)
  - Framleiðsla á öðrum ótöldum vélum og tækjum (ÍSAT nr. 28)
  - Framleiðsla á vélknúnum ökutækjum og tengivögnum (ÍSAT nr. 29)
  - Framleiðsla annarra farartækja (ÍSAT nr. 30)
  - Framleiðsla á tækjum og vörum til lækninga og tannlækninga (ÍSAT nr. 325)
- **Hátæknipjónusta (ÍSAT nr. 53, 58, 60-63, 72)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Póst- og boðberapjónusta (ÍSAT nr. 53)
  - Útgáfustarfsemi (ÍSAT nr. 58)
  - Útvarps- og sjónvarpsútsending; dagskrárgerð (ÍSAT nr. 60)
  - Fjarskipti (ÍSAT nr. 61)
  - Þjónustustarfsemi á sviði upplýsingatækni (ÍSAT nr. 62)
  - Starfsemi á sviði upplýsingaþjónustu (ÍSAT nr. 63)
  - Vísindarannsóknir og þróunarstarf (ÍSAT nr. 72)
- **Upplýsingatækni og fjarskipti (ÍSAT nr. 261-264, 268, 465, 582, 61-62, 631, 951)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Framleiðsla á rafeindaíhlutum og spjöldum (ÍSAT nr. 261)
  - Framleiðsla á tölvum og jaðarbúnaði (ÍSAT nr. 262)
  - Framleiðsla fjarskiptabúnaðar (ÍSAT nr. 263)
  - Framleiðsla á sjónvarps-, útvarps- og hljómstækjum og skyldum búnaði (ÍSAT nr. 264)
  - Framleiðsla á segul- og optískum miðlum (ÍSAT nr. 268)
  - Heildverslun með upplýsinga- og fjarskiptatæki (ÍSAT nr. 465)
  - Hugbúnaðarútgáfa (ÍSAT nr. 582)
  - Fjarskipti (ÍSAT nr. 61)
  - Þjónustustarfsemi á sviði upplýsingatækni (ÍSAT nr. 62)
  - Gagnavinnsla, hýsing og tengd starfsemi, vefgáttir (ÍSAT nr. 631)
  - Viðgerðir á tölvum og fjarskiptabúnaði (ÍSAT nr. 951)
- **Upplýsinga- og dagskrármiðlun (ÍSAT nr. 581, 59-60, 639)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Bókaútgáfa, tímaritaútgáfa og önnur útgáfustarfsemi (ÍSAT nr. 581)
  - Framleiðsla á kvikmyndum, myndböndum og sjónvarpsefni; hljóðupptaka og tónlistarútgáfa (ÍSAT nr. 59)
  - Útvarps- og sjónvarpsútsending; dagskrárgerð (ÍSAT nr. 60)
  - Önnur starfsemi á sviði upplýsingaþjónustu (ÍSAT nr. 639)
- **Fasteignaviðskipti (ÍSAT nr. 68)**
- **Sérfræðileg, vísindaleg og tæknileg starfsemi (ÍSAT nr. 69-75)**
- **Leigustarfsemi og ýmis sérhæfð þjónusta (ÍSAT nr. 77-82)**

- **Einkennandi greinar ferðaþjónustu (ÍSAT nr. 491, 4932, 4939, 501, 503, 511, 551-553, 561, 563, 771, 7721, 79)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Farþegaflutningar á landi (ÍSAT nr. 491, 4932, 4939)
  - Farþegaflutningar á sjó og á skipgengum vatnaleiðum (ÍSAT nr. 501, 503)
  - Farþegaflutningar með flugi (ÍSAT nr. 511)
  - Hótel og gistiheimili; orlofsdvalarstaðir; tjaldsvæði, svæði fyrir húsbýla og hjólhýsi (ÍSAT nr. 551-553)
  - Veitingastaðir, krár, kaffihús, dansstaðir o.þ.h. (ÍSAT nr. 561, 563)
  - Leiga á vélknúnum ökutækjum; leiga á tómsunda- og íþróttavörum (ÍSAT nr. 771, 7721)
  - Ferðaskrifstofur, ferðaskipuleggjendur og önnur bókunarþjónusta (ÍSAT nr. 79)
- **Tækni- og hugverkaiðnaður (ÍSAT nr. 20, 254, 26-30, 325, 53, 58, 60-63, 72)** [skv. skilgreiningu Eurostat]:
  - Framleiðsla á efnum og efnavörum (ÍSAT nr. 20)
  - Vopna- og skotfæraframleiðsla (ÍSAT nr. 254)
  - Framleiðsla á tölvu-, rafeinda- og optískum vörum (ÍSAT nr. 26)
  - Framleiðsla á rafbúnaði og heimilistækjum (ÍSAT nr. 27)
  - Framleiðsla á öðrum ótöldum vélum og tækjum (ÍSAT nr. 28)
  - Framleiðsla á vélknúnum ökutækjum og tengivögnum (ÍSAT nr. 29)
  - Framleiðsla annarra farartækja (ÍSAT nr. 30)
  - Framleiðsla á tækjum og vörum til lækninga og tannlækninga (ÍSAT nr. 325)
  - Póst- og boðberaþjónusta (ÍSAT nr. 53)
  - Útgáfustarfsemi (ÍSAT nr. 58)
  - Útvarps- og sjónvarpsútsending; dagskrárgerð (ÍSAT nr. 60)
  - Fjarskipti (ÍSAT nr. 61)
  - Þjónustustarfsemi á sviði upplýsingatækni (ÍSAT nr. 62)
  - Starfsemi á sviði upplýsingaþjónustu (ÍSAT nr. 63)
  - Vísindarannsóknir og þróunarstarf (ÍSAT nr. 72)
- **Farþegaflutningar (ÍSAT nr. 491, 4932, 4939, 501, 503, 511)**
- **Farþegaflutningar á sjó og landi (ÍSAT nr. 491, 4932, 4939, 501, 503)**

Fjöldi starfsmanna: Fyrirtæki eru sundurliðuð eftir fjölda starfsmanna.

Hér að neðan má sjá flokkun:

- 0 – fyrirtæki með engan starfsmann
- 1 – fyrirtæki með einn starfsmann
- 2 - 4 – fyrirtæki með tvo til fjóra starfsmenn
- 5 - 9 – fyrirtæki með fimm til níu starfsmenn
- 10+ – fyrirtæki með 10 eða fleiri starfsmenn
- Alls – öll skilgreind fyrirtæki

Breytan „Fjöldi fyrirtækja, sundurliðað eftir stærðarflokkum launþega“ felur í sér frekari sundurliðun. Sú sundurliðun kemur einnig fram í rekstrartekjum.

Fjöldi virkra fyrirtækja í t: Fjöldi fyrirtækja sem eru skráð í fyrirtækjaskrá og hafa haft rekstrartekjur eða launakostnað á tímabilinu. Óvirkar einingar eru undanskildar. Einnig teljast með útibú erlendra

aðila sem starfa hér á landi jafnvel þó einingin tilheyri erlendu fyrirtæki. Talningin tekur til allra eininga sem eru virkar á að minnsta kosti hluta viðmiðunartímabilsins.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi starfsmanna: Fjöldi starfsmanna er skilgreindur sem heildarfjöldi einstaklinga sem starfa í viðkomandi einingu (að meðtöldum starfandi eigendum, félögum sem starfa reglulega í einingunni og ólaunuðum starfsmönnum í sömu fjölskyldu), auk einstaklinga sem vinna utan einingarinnar en tilheyra henni og fá greidd laun frá henni (þ.e. sölufulltrúar, sendlar og þeir sem annast viðgerðir og viðhald). Breytan tekur til fólks sem er fjarverandi um skamman tíma (þ.e. í sjúkraleyfi, launuðu leyfi eða sérstöku leyfi), auk þeirra sem eru í verkfalli, en ekki þeirra sem eru fjarverandi ótímabundið. Hún tekur einnig til starfsmanna í hlutastarfi, sem samkvæmt landslögum í viðkomandi landi teljast til starfsmanna í hlutastarfi og eru á launaskrá, auk árstíðabundins vinnuafls, lærlinga og starfsmanna með vinnuáðstöðu heima sem eru á launaskrá.

Fjöldi starfsmanna tekur ekki til mannafla sem önnur fyrirtæki sjá einingunni fyrir, einstaklinga sem sinna viðgerðum og viðhaldi í einingunni fyrir hönd annarra fyrirtækja, eða þeirra sem gegna lögboðinni herskyldu.

Með ólaunuðum starfsmönnum í sömu fjölskyldu er átt við einstaklinga sem búa með eiganda einingarinnar og starfa reglulega fyrir eininguna, en hafa ekki ráðningarsamning og fá ekki ákveðna fjárhæð fyrir þau störf sem þeir sinna. Þetta takmarkast við þá einstaklinga sem eru ekki á launaskrá hjá annarri einingu þar sem þeir gegna sínu aðalstarfi.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009.

Rekstrartekjur: Rekstrartekjur eru sú heildarfjárhæð sem viðkomandi eining færir til reiknings á viðmiðunartímabilinu og svarar til sölu á vörum eða þjónustu til þriðja aðila. Vörusala nær yfir vörur sem fyrirtækið framleiðir, sem og varning sem smásali kaupir eða land eða aðrar eignir til endursölu (ef lönd og aðrar eignir voru upphaflega keyptar í fjárfestingartilgangi ætti ekki að telja þær með rekstrartekjum). Veiting þjónustu felur að jafnaði í sér að fyrirtæki vinnur verk samkvæmt samningi á umsömdu tímabili. Tekjur af langtímasamningum (t.d. byggingasamningum) ætti að færa með tilvísun til hvers verkáfangs sem lokið er í samningnum en ekki samkvæmt verklokaaðferðinni.

Rekstrartekjur taka til allra gjalda og skatta á vörur eða þjónustu, sem einingin færir til reiknings, að undanskildum þeim virðisaukaskatti sem einingin færir viðskiptamanni beint til reiknings og öðrum svipuðum, frádráttarbærum sköttum sem tengjast beint rekstrartekjum.

Þær taka einnig til alls annars kostnaðar (vegna flutnings, pökkunar o.s.frv.), sem fellur á viðskiptamanninn, jafnvel þótt þessi kostnaður sé talinn upp sérstaklega í reikningnum. Draga verður frá verðlækkunir, afslátt og virði umbúða sem skilað er.

Framleiðsla til eigin nota eða fjárfestingar telst ekki til rekstrartekna.

Tekjur sem í ársreikningum fyrirtækja eru flokkaðar sem aðrar rekstrartekjur, fjármunatekjur og óreglulegar tekjur, sem og tekjur af notkun annarra á fyrirtækjaeignum sem gefa af sér vexti, rétthafa- og arðgreiðslur og aðrar tekjur samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastöðlum (IAS og IFRS)

skulu falla utan rekstrartekjur. Rekstrarstyrkir frá opinberum yfirvöldum eða stofnunum Evrópusambandsins eru einnig undanskildir.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009.

Fjöldi fyrirtækja sem hættu starfsemi í t: Fjöldi fyrirtækja sem eru skráð í fyrirtækjaskrá og hafa sínar síðustu rekstrartekjur og síðasta launakostnað á tímabilinu og hafa hvorki rekstrartekjur og né launakostnað næstu tvö ár. Að hætta starfsemi jafngildir því að samsetningu framleiðsluþátta sé hætt, með þeim takmörkunum að engin önnur fyrirtæki eigi þar hlut að máli.

Í viðkomandi þýði er fjöldi fyrirtækja skráður eftir að leiðrétt hefur verið fyrir því þegar fyrirtæki skipta um kennitölu.

Færslur í þýðið vegna samruna, þegar fyrirtæki er leyst upp, vegna uppskiptingar eða endurskipulagningar í fyrirtækjahópi falla ekki undir þessa breytu. Hún nær ekki heldur yfir færslur sem aðeins eru til komnar vegna breytinga á starfsemi.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi í t: Fjöldi fyrirtækja sem eru skráð í fyrirtækjaskrá og byrja að hafa rekstrartekjur eða launakostnað á tímabilinu og höfðu hvorki verið með rekstrartekjur né launakostnað síðustu tvö ár. Hafin starfsemi jafngildir því að samsetning framleiðsluþátta hafi verið sett saman á nýjan hátt, með þeim takmörkunum að engin önnur fyrirtæki eigi þar hlut að máli.

Í viðkomandi þýði er fjöldi fyrirtækja skráður eftir að leiðrétt hefur verið fyrir því þegar fyrirtæki skipta um kennitölu.

Færslur í þýðið vegna samruna, þegar fyrirtæki er leyst upp, uppskiptingar eða endurskipulagningar í fyrirtækjahópi falla ekki undir þessa breytu. Hún nær ekki heldur yfir færslur í undirþýði sem aðeins eru til komnar vegna breytinga á starfsemi.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi árið t og voru virk í t+1: Fyrirtæki sem um getur í þessari breytu voru enn með starfsemi ef þau voru virk hvað varðar launaða atvinnu og/eða rekstrartekjur á stofnárinu og eftirkomandi ári. Þeim má skipta í tvo flokka:

- Fyrirtæki sem stofnað var á ári t telst enn í rekstri á ári t+1 ef það var virkt með tilliti til rekstrartekna og/eða launaðrar atvinnu á hvaða hluta ársins t+1 sem er (þ.e. var enn með starfsemi án breytinga).
- Fyrirtæki telst einnig enn með starfsemi þó að tengdar lögformlegar einingar, ein eða fleiri, séu ekki lengur virkar ef starfsemi þeirra hefur verið tekin yfir af nýrri lögformlegri einingu sem sérstaklega var stofnuð á sama ári til að taka yfir framleiðsluþætti þess fyrirtækis (þ.e. starfsemi heldur áfram eftir yfirtöku).

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi árið t og voru virk í t+3: Fyrirtæki sem um getur í þessari breytu voru enn með starfsemi ef þau voru virk hvað varðar launaða atvinnu og/eða rekstrartekjur á stofnárinu og eftirkomandi árum. Þeim má skipta í tvo flokka:

- Fyrirtæki sem stofnað var á ári t telst enn í rekstri á ári t+3 ef það var virkt með tilliti til rekstrartekna og/eða launaðrar atvinnu á hvaða hluta áráanna t+1, t+2 og t+3 sem er (þ.e. var enn með starfsemi án breytinga).
- Fyrirtæki telst einnig enn með starfsemi þó að tengdar lögformlegar einingar, ein eða fleiri, séu ekki lengur virkar ef starfsemi þeirra hefur verið tekin yfir af nýrri lögformlegri einingu sem sérstaklega var stofnuð á sama ári til að taka yfir framleiðsluþætti þess fyrirtækis (þ.e. starfsemi heldur áfram eftir yfirtöku).

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi árið t og voru virk í t+5: Fyrirtæki sem um getur í þessari breytu voru enn með starfsemi ef þau voru virk hvað varðar launaða atvinnu og/eða rekstrartekjur á stofnárinu og eftirkomandi árum. Þeim má skipta í tvo flokka:

- Fyrirtæki sem stofnað var á ári t telst enn í rekstri á ári t+5 ef það var virkt með tilliti til rekstrartekna og/eða launaðrar atvinnu á hvaða hluta áráanna t+1, t+2, t+3, t+4 og t+5 sem er (þ.e. var enn með starfsemi án breytinga).
- Fyrirtæki telst einnig enn með starfsemi þó að tengdar lögformlegar einingar, ein eða fleiri, séu ekki lengur virkar ef starfsemi þeirra hefur verið tekin yfir af nýrri lögformlegri einingu sem sérstaklega var stofnuð á sama ári til að taka yfir framleiðsluþætti þess fyrirtækis (þ.e. starfsemi heldur áfram eftir yfirtöku).

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fyrirtækja í örum vexti, mælt í rekstrartekjum: Fyrirtæki sem höfðu haft að minnsta kosti 3 launþega í t-3 og höfðu yfir 10% meðalvöxt í rekstrartekjum á ársgrundvelli yfir þriggja ára tímabil (t-3 til t). Vöxtur er reiknaður út frá rúmfræðilegu meðaltali.

Þetta nær ekki yfir fyrirtæki sem hófu starfsemi í t-3 og voru virk í t, þar sem að þau fyrirtæki gætu hafa hafið starfsemi á seinni hluta ársins sem myndi skekkja niðurstöður fyrir vöxt á ársgrundvelli.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fyrirtækja í örum vexti, mælt í fjölgun launþega: Fyrirtæki á markaði sem höfðu haft að minnsta kosti 3 launþega í t-3 og höfðu yfir 10% meðalvöxt í fjölda launþega á ársgrundvelli yfir þriggja ára tímabil (t-3 til t). Vöxtur er reiknaður út frá rúmfræðilegu meðaltali.

Þetta nær ekki yfir fyrirtæki sem hófu starfsemi í t-3 og voru virk í t, vegna þess að þau fyrirtæki gætu hafa hafið starfsemi á seinni hluta ársins sem myndi skekkja niðurstöður fyrir vöxt á ársgrundvelli.

Sjá nánar í REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 250/2009 og 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fjögurra og fimm ára gamalla fyrirtækja í örum vexti, mælt í rekstrartekjum: Fjögurra og fimm ára gömul fyrirtæki sem höfðu að minnsta kosti 3 launþega í t-3 og höfðu yfir 10% meðalvöxt í rekstrartekjum á ársgrundvelli á þriggja ára tímabili (t-3 til t). Vöxtur er reiknaður út frá rúmfræðilegu meðaltali.

Þetta nær ekki yfir fyrirtæki sem hófu starfsemi í t-3 og voru virk í t, vegna þess að þau fyrirtæki gætu hafa hafið starfsemi á seinni hluta ársins sem myndi skekkja niðurstöður fyrir vöxt á ársgrundvelli.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fjöldi fjögurra og fimm ára gamalla fyrirtækja í örum vexti, mælt í fjölgun launþega: Fjögurra og fimm ára gömul fyrirtæki sem höfðu að minnsta kosti 3 launþega í t-3 og höfðu yfir 10% meðalvöxt í fjölda launþega á ársgrundvelli á þriggja ára tímabili (t-3 til t). Vöxtur er reiknaður út frá rúmfræðilegu meðaltali.

Þetta nær ekki yfir fyrirtæki sem hófu starfsemi í t-3 og voru virk í t, vegna þess að þau fyrirtæki gætu hafa hafið starfsemi á seinni hluta ársins sem myndi skekkja niðurstöður fyrir vöxt á ársgrundvelli.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fyrirtækja sem voru virk árið eftir að þau hófu starfsemi (%): Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi í t og voru virk í t+1, deilt með fjölda fyrirtækja sem hófu starfsemi í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fyrirtækja sem voru virk þrem árum eftir að þau hófu starfsemi (%): Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi í t og voru virk í t+3, deilt með fjölda fyrirtækja sem hófu starfsemi í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fyrirtækja sem voru virk fimm árum eftir að þau hófu starfsemi (%): Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi í t og voru virk í t+5, deilt með fjölda fyrirtækja sem hófu starfsemi í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fyrirtækja í örum vexti, mælt í rekstrartekjum (%): Fjöldi fyrirtækja í t í örum vexti, mælt í rekstrartekjum, deilt með fjölda virkra fyrirtækja í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fyrirtækja í örum vexti, mælt í fjölgun launþega (%): Fjöldi fyrirtækja í t í örum vexti, mælt í fjölgun launþega, deilt með fjölda virkra fyrirtækja í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fjögurra og fimm ára gamalla fyrirtækja í örum vexti, mælt í rekstrartekjum (%): Fjöldi fjögurra og fimm ára gamalla fyrirtækja í t í örum vexti, mælt í rekstrartekjum, deilt með fjölda virkra fyrirtækja í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall fjögurra og fimm ára gamalla fyrirtækja í örum vexti, mælt í fjölgun launþega (%): Fjöldi fjögurra og fimm ára gamalla fyrirtækja í t í örum vexti, mælt í fjölgun launþega, deilt með fjölda virkra fyrirtækja í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Fæðingartíðni fyrirtækja í t (%): Fjöldi fyrirtækja sem hófu starfsemi í t, deilt með fjölda virkra fyrirtækja í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Dánartíðni fyrirtækja í t (%): Fjöldi fyrirtækja sem hættu starfsemi í t, deilt með fjölda virkra fyrirtækja í t.

Sjá nánar í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja.

Hlutfall starfa í fyrirtækjum sem hófu starfsemi á árinu (%): Fjöldi starfsmanna hjá fyrirtækjum sem hófu starfsemi í t, deilt með fjölda starfsmanna hjá virkum fyrirtækjum í t.

Hlutfall starfa í fyrirtækjum sem hættu starfsemi á árinu (%): Fjöldi starfsmanna hjá fyrirtækjum sem hættu starfsemi í t deilt með fjölda starfsmanna hjá virkum fyrirtækjum í t.

Meiri upplýsingar um tölfræðilega aðferðafræði má finna:

- í 2007 útgáfu handbókar OECD um gagnasöfnun tengda lýðfræði fyrirtækja: e. Eurostat – OECD Manual on Business Demography Statistics
<http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-07-010-EN.pdf>
- í reglugerð Evrópusambandsins nr. 250/2009 um hagskýrslur um skipulag fyrirtækja (e. Structural Business Statistics)
<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/icelandic/i32009R0250.pdf>
- í reglugerð Evrópusambandsins nr. 439/2014 um hagskýrslur um skipulag fyrirtækja (e. Structural Business Statistics).
<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/icelandic/i32014R0439.pdf>

2. Tími

2.1 Viðmiðunartími talnaefnis

Árstölur vísa til almanaksárs og er tölunum ætlað að lýsa rekstri og afkomu fyrirtækja á viðkomandi ári.

2.2 Vinnslutími

Endanlegar tölur eru gefnar út ekki síðar en 18 mánuðum eftir að viðmiðunarári lýkur.

2.3 Stundvísi birtingar

Í samræmi við birtingaráætlun Hagstofu Íslands. Birtingaráætlun er gefin út á vef Hagstofu Íslands í október hvert ár.

2.4 Tíðni birtinga

Árlega.

3. Áreiðanleiki og öryggismörk

3.1 Nákvæmni gagna og áreiðanleiki

Helsta gagnalindin eru skattframtöl rekstraraðila og rekstrarskýrslur einstaklinga frá Ríkisskattstjóra. Áreiðanleiki gagnanna er háður því að þessi lögboðna skylda sé virt og framtölin rétt fyllt út.

Í sumum tilfellum gefa skattframtöl ekki glögga mynd af rekstri fyrirtækja. Þetta getur t.a.m. átt við þegar fyrirtækjum er skipt upp á tekjuárinu þannig að rekstur sem áður tilheyrði móðurfélagi er færður yfir í dótturfélag og móðurfélagið verður að eignarhaldsfélagi eða höfuðstöðvum í framhaldinu. Einnig getur þetta t.d. átt við þegar félögum er skipt upp, þau sameinuð eða þau ganga í gegnum aðrar breytingar sem hafa áhrif á skattskilin. Í þessum tilfellum endurspeglar skattframtalið ekki endilega undirliggjandi grunnrekstur. Í einhverjum tilfellum liggja ekki fyrir skattframtöl fyrir einstök ár.

Fjöldi launþega er áætlaður út frá staðgreiðslugögnum og byggir nákvæmni gagna á þeim upplýsingum sem berast frá launagreiðanda til ríkisskattstjóra. Ekki er talið með reiknað endurgjald, þ.e. þegar eigendur fyrirtækja reikna sjálfum sér laun en skrá það ekki í staðgreiðsluskrá. Reiknaður er fjöldi einstaklinga sem fengu launagreiðslur frá ákveðnu fyrirtæki í hverjum mánuði. Síðan er tekið meðaltal yfir þá mánuði sem greidd voru laun. Þessi reikningsaðferð gefur besta mynd þegar fyrirtæki starfa aðeins hluta úr ári, en getur valdið tvítalningu þegar fyrirtæki skipta um kennitölu á miðju ári og starfsmenn færast með. Rétt er að benda á að hér er verið að reikna fjölda einstaklinga sem fengu greidd laun frá viðkomandi fyrirtæki, en ekki fjölda stöðugilda.

Reynt hefur verið að hreinsa burt orlofsgreiðslur til fyrrverandi starfsmanna, en þó gætu þess háttar greiðslur hafa slæðst með og þannig valdið oftalningu. Sömuleiðis er illmögulegt að leiðrétta fyrir afturvirkum greiðslum til fyrrverandi starfsmanna, t.d. í sambandi við kjarasamninga.

Atvinnugreinaflokkun er skv. ÍSAT2008 og byggir á Fyrirtækjaskrá Hagstofu Íslands. Flest fyrirtæki falla innan skilgreiningar einnar atvinnugreinar samkvæmt ÍSAT 2008 staðlinum en sum stærri

fyrirtæki eru í fleiri en einni atvinnustarfsemi. Í þeim tilvikum ræður sú atvinnugrein sem færir fyrirtækinu hærrí rekstrartekjur. Nærtækasta dæmi um þetta eru e.t.v. sjávarútvegsfyrirtæki, sem eru bæði í veiðum og vinnslu. Fiskveiðar tilheyra deild 03 - fiskveiðar og fiskeldi en fiskvinnsla tilheyrir deild 10 - matvælaframleiðslu. Hér og í mörgum tilfellum hér á landi eru flokkar 03.1 - fiskveiðar og 10.2 - fiskvinnsla, vinnsla krabbadýra og lindýra teknir saman.

3.2 Skekkjuvaldar í gögnum

Helstu skekkjuvaldar geta verið villur í skattframtölum eða að fyrirtæki/einstaklingar skili ekki inn framtölum til Ríkisskattstjóra.

Í sumum tilfellum breyta fyrirtæki kennitölum sínum um mitt ár og færa starfsmenn til nýrra fyrirtækja. Það gæti valdið rangri talningu launþega, starfsmanna og fyrirtækja.

Einnig skila launagreiðendur ekki alltaf gögnum í tæka tíð. Röng atvinnugreinaskráning fyrirtækja getur einnig valdið skekkju.

3.3 Tölur um öryggismörk / skekkjumælingar

Engin öryggismörk eru reiknuð þar sem um heildarsafn er að ræða.

4. Samanburður

4.1 Samanburðarhæfi milli tímabila

Gögnin eru samanburðarhæf milli ára þar sem samræmdum aðferðum er beitt frá ári til árs við útreikninga og vinnslu.

Sambærileiki talna getur þó raskast vegna breyttra heimilda eða aðferða og einnig ef breyting verður á skilum til Ríkisskattstjóra. Einnig miðast atvinnugreinaflokkun í Fyrirtækjaskrá Hagstofu við almanaksár og ef fyrirtæki skiptir um atvinnugrein er það talið vera í þeirri atvinnugrein frá upphafi ársins sem skiptin eiga sér stað.

4.2 Samanburður við aðrar hagtölur

Hér að neðan eru taldar upp nokkrar aðrar hagtölur sem Hagstofa reiknar og hvað skilur þær að frá hagtölum um fjölda fyrirtækja, rekstrartekjur og starfsmanna.

- **Rekstrar- og efnahagsyfirlit fyrirtækja (R&E) um fjölda fyrirtækja og starfsmanna, rekstrartekjur**, birt á heimasíðu Hagstofu Íslands:
  - http://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/Atvinnuvegir/Atvinnuvegir_fyrirtaeki_afkoma_2_rekstrarogefnahags/FYR08010.px/
  - Aðeins fyrirtæki sem skila skattskýrslu eru í R&E.
  - Í R&E eru tölur á ársgrundvelli.
  - R&E taflan er sundurliðuð eftir fjölda starfsmanna og eðli starfsemi fyrirtækja.

- **Skammtíma vísitölur um fjölda starfsmanna (STS)**, birt á vef Hagstofu Evrópusambandsins, Eurostat:
  - <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview/sts-in-brief>
  - STS-vísitölur ná ekki yfir allra atvinnugreinaflokka.
  - Fólk sem er í fæðingarorlofi án þess að fá greiðslur frá atvinnurekanda er talið með í STS.
  - STS-vísitölur eru sundurliðaðar eftir fjölda starfsmanna og eðli starfsemi fyrirtækja.
- **Tölfræði um lýðfræði fyrirtækja fyrir aðildarlönd EES og aðra þátttakendur**, birt á vef Hagstofu Evrópusambandsins, Eurostat:
  - <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/entrepreneurship/business-demography>
  - Tölur ná ekki yfir allra atvinnugreinaflokka.

Tvennt ber að hafa í huga, að fyrirtæki sem hófu starfsemi er ekki sú sama og nýskráningar fyrirtækja, og fyrirtæki sem hættu starfsemi er ekki sú sama og gjaldþrot fyrirtækja.

4.3 Samband milli bráðabirgðatalna og lokatalna

Allar tölur eru lokatölur.

5. Aðgangur að upplýsingum

5.1 Miðlunarleiðir

- Fréttir birtar á vef Hagstofunnar
- Hagtölur, efnisflokkaðar veftölur
- Hagtíðindi

5.2 Grunnöggn; varðveisla og notkunarmöguleikar

Grunngögn eru varðveitt sem trúnaðarupplýsingar á Hagstofunni. Aðgangur að grunngögnum er bundin við þá starfsmenn Hagstofunnar sem vinna með gögnin. Hagstofan veitir ekki aðgang að grunngögnum en unnt er að fá sérvinnslur úr þeim að uppfylltum ákveðnum skilyrðum.

Sjá nánar á: <https://hagstofa.is/thjonusta/>

5.3 Skýrslur

Sjá að ofan.

5.4 Aðrar upplýsingar

Frekari upplýsingar má fá hjá Fyrirtækjasviði Hagstofu Íslands.